

Vesti s premogovne- ga polja države Ohio

Medica razpršena, ki je hotela ustaviti 40 stavkokazev na železniški postaji. — Priprave za obratovanje velikih premogovnikov. — Pet in dvajset stavkokazev dela v T. K. Maherjevem premogovniku v Virginia Hillu in drugo.

Bellaire, Ohio. — Z vlakom Wheeling in Lake Erie železnice se vozi vsak dan 40 stavkokazev na delo v premogovnik v Millonsville distriktu. Stavkokazi se zberejo blizu Yorkville.

Zbralo se je štiri sto oseb, da preneha stavkokaz. Na mesto so bili takoj šerifovi deputji in privatni stražarji. Resnih nemirov ni bilo. Vlak je oddrhal s stavkokazi. Tri osebe so bile aretirane. Poročila iz St. Clairsville pa govore, da je bil odložen oddelek milice iz Camp Caldwell. Ti so pomagali razgati množico in kasneje so se vrnili v St. Clairsville.

V premogovniku Powhattan se je prijavilo pol tucata stavkokazev za delo. To pomeni, da je premogokopna družba se odobila obratovati premogovnik. Premogovnik se bo obratoval na adrujni podlagi. Tisti, ki so se prijavili za delo, so po poročilih iz kompanijske urada stari delavci. Dnevnik "Bellaire Leader" je že pred več dnevi namignil, da se pripravlja za obratovanje eden največjih premogovnikov v tem distriktu.

Ko je delo v drugih premogovnikih v subdistriktu počivalo, je v premogovniku Powhattan delalo do osem sto rudarjev.

V T. K. Maherjevem premogovniku v Virginia Hillu dela o koli pet in dvajset stavkokazev. Lastnik premogovnika je T. K. Maher. Ta je izjavil, da je napravil z šerifom Hardestyjem dogovor glede piketiranja. Regularni piketi bodo razpostavljeni okoli premogovnika in nihče ne pričakuje nemirov. Seveda šerif bo imel svoje ljudi in milico vseeno pripravljeno za vsak slučaj. Kadar je ta premogovnik obratoval s polno paro, je delalo v njem od 350 do 400 rudarjev.

Premogovniku Webb je prišlo do kamenja stavkokazev. Od kamna je bil zadet Fred Monroe, sin specialnega stražarja. Mladi Monroe je poročal v ponedeljek popoldne, da je na avto deževalo kamenje, ko se je peljal skozi distrikt. Navadno so ometavali stavkokaze s kamenjem zjutraj. Lokalne oblasti upajo, da to kamenjanje odpravijo. Ako ne bodo kos temu, tedaj bodo zahtevale pomoč od šerifa.

V distriktu Pinch Run so se pojavili nemiri v četrtek, ko se je peljal skozi distrikt Rufus Adams ob pol sedmih zvečer. V njegov avto je padlo kamenje. Odrejena je bila policija, da straži zjutraj in zvečer stavkokaze, da se jim ne zgodi nič žalega. Mestna policija je nepripranost in se ne poteguje za uniške rudarje, pa tudi ne za stavkokaze.

Čudna pajsadaja: komunisti zagovarjajo klerikalce.

Pariz, 4. maja. — V Colmarju, Alzacija, se vrši sodnijska obravnava proti takozvanim avtonomistom, ki so obtoženi vlezidaje. Obtoženci so katoliški klerikalci, toda njihovi pravniki zagovarjajo — komunisti. Na primer Andre Berthoin, komunistični poslanec iz Pariza, zagovarja dr. Ricklina, ki je večerj odprto povedal: "Jaz sem katolik in klerikalci." Pariski radikalistični list "L'Action Française", ki ga je papež djal na indeks, odprto doži papeža, da odgovori za protifrancosko avtonomistično gibanje v Alzaciji.

Bojni stroci rudarjev izgnani na cesto

To se je zgodilo še pred določenim rokom za izpraznenje stanovanj.

Hillsboro, Pa. — Stavkajoči rudar Ventenaila, oče sedmih otrok, je dobil sodnijsko izgonno opoved. Izprazniti je imel stanovanje zadnji dan prvega tedna v mesecu maju. Šerif Dulea je pa ukazal, da se mora družina izseliti pred določenim rokom. Za svoj ukaz ni dal nobenega pojasnila. Pohištvo Ventenaila je bilo postavljeno na cesto. S pohištvo vred pa tudi dva na pljučnici bolna otroka: deček star dve leti in deklica stara štiri leta. To se je zgodilo v soboto dne 29. aprila.

Bil je žalosten pogled. Družina s pohištvo in dvema bolnima otrokoma na cesti, okrog njih pa še pet otrok.

Na vrsti je še drugih trideset družin, da bodo postavljene na cesto. Taka je slika kapitalistične civilizacije leta 1928 v najbolj industrijski državi v Uniji. Tako krutega gospodarskega sistema še ni bilo na svetu, kot je kapitalistični, v katerem je malik — Profit, kateremu kade višji duhovni velike denarne mošnje.

Zbornica sprejela farmarske predloge

McNary-Haugenova načrt odobren z veliko večino. Zdej gre nazaj v senat, potem pa pred Coolidge, ki ga najbrž vrže v koš.

Washington, D. C. — McNary-Haugenova predloga farmarske odločbe je bila 3. t. m. sprejeta v poslanski zbornici kongresa z 204 glasovi proti 121. Vsa prizadevanja pristave administracije, da bi izluščili klavzulo o "ekvivalenčnem primosu" iz predloga, so bila brez uspeha. Farmarski blok je porazil vse amende. Sprejetih je bilo le nekaj malih izprememb, ki pa bistveno ne preduregajo predloga.

Predloga gre zdej nazaj v senat, kjer se izravnavajo omenjene male izpremembe, nato pa jo dobi predsednik Coolidge. Pričakuje se, da je Coolidge vetira kakor je to storil lansko leto.

Odvetnik umri valed opeklin.

Chicago. — Odvetnik Mack C. Wylie, star 38 let, je v četrtek umrl valed opeklin, ki jih je dobil, ko je nastal ogenj v njegovem stanovanju, 17 Webster ave. Policija je mnenja, da je ogenj povzročila gorča cigareta, katero je Wylie vrge stran in zaspal. Ogenj se je hitro razširil in veliko drugih stanovalcev je moralo bežati iz poslopja. Gasilci so rešili nekega moškega in žensko, katerima je požar zapril izhodo.

Mila kazen za tri Američanke v Turčiji.

Brusa, Turčija, 4. maja. — Tri ameriške učiteljice, ki so bile spoznane krivim, da so učile krščansko vero v turški šoli, so bile obsojene vsaka na tri dni zapora in \$13 denarne kazni. Sodniške jim je dovolilo, da "zapor" lahko prestopajo v šoli. Tri dni ne smejo ven.

164 letalcev ubitih v letu 1927.

Washington, D. C. — Departement trgovine poroča, da je v minulem letu 164 letalcev izgubilo življenje v Zdrženih državah; 149 je bilo ranjenih. To je prva uradna statistika te vrste.

Umor in samomor.

Waxford City, N. D. — Andrew Torgeson, farmer, je 3. t. m. ustrelil svojo ženo in potem se sebe. — Zakonca sta živila v večnem prepisu, kar je končno privedlo do tragedije.

SKORO NEVER- JETNA OBDOL- ZITEV

Priče so izpovedale, da ameriški kapitalisti podpirajo rovarake delo provokatorjev.

Washington, D. C. — Louisa McGrew, urednik lista "Labor World" v Pittsburghu, je izpovedal pred preiskovalnim senatnim odsekom, da nekateri ameriški kapitalisti podpirajo radikalne delavske organizacije.

McGrew je na dolgo in široko opisoval veliko zaroto za strmoglavljenje vlade. Rekel je, da je na čelu organizacije William Z. Foster, ki kontrolira veliko magasinov in listov in vzdržuje 500 "rdečih agentov" v teritoriju okoli Pittsburgha.

McGrew je rekel, da je Odbor za ohranitev unije dete komunistov.

Kdo financira te komuniste? je vprašal senator Wheeler.

"Pittsburgh Coal kompanija je pomagala financirati Odbor za 'Ohranitev unije', je odgovoril McGrew.

"To ni res," je viknil Don Rose, odvetnik Pittsburgh Coal kompanije. Pittsburgh Coal kompanija nima nič opraviti s to organizacijo.

McGrew je na to razložil, kako je slišal pogovor med Joe Vitcheastinom, urednikom lista "National Tribune" v Pittsburghu in John Brophyjem, članom Odbora za ohranitev unije.

"Videl sem Vitcheastina dati Brophyju denar, ki je prihajal od uradnikov Pittsburgh Coal kompanije," je rekel McGrew.

"Vitcheastin je s premogovniškimi podjetniki. Njegov list je subvencioniran od Pittsburgh Coal kompanije."

PRIMARNE VOLITVE V INDIANI.

Vprašanje prohibicije igra glavno vlogo.

Indianapolis, Ind. — Ameriško ljudstvo se zelo zanima za izid primarnih volitev, ki se vrše v državi Indiana prihodnji torek. Izid teh volitev bo pokazal, ako se je ljudstvo v zadnjih letih kaj naučilo, da se otrese kumpirane republikanske mašine, ki je pod kontrolo in vodstvom Protisalunske lige in klanovskih vitezov.

Protisalunska liga pod vodstvom rev. Edward S. Shumakerja, ki ima še vedno velik vpliv v državnih politiki, se ne briga glede značajev kandidatov, čeprav se jih drže madozi korupcije. Odloča le, da je kandidat suha, pa so mu vsi drugi grehi odpušteni.

Shumaker je bil že enkrat kaznovan radi žaljenja sodišča in njegova ponovna obravnava prične prihodnji teden. Obtožen je radi korupcije v političnih zadevah. Njegov ideal je svetost prohibicije, za drugo se ne briga.

Protisalunska liga je podpirala Arthur Robinsona v volilni kampanji, da je bil izvoljen senatorjem; klanovska organizacija je tudi prispevala precejšnjo vsoto denarja za njegovo volilno kampanjo.

Doran proti zasledovanju porotnikov.

Washington, D. C. — Prohibicijski komisar Doran je instrumental vse suhaške administracije, da ne smejo vohuniti in preiskavati zgodovino prospektivnih porotnikov, ki morebiti nastopajo v obravnava glede kršitve prohibicije.

"Preiskave v zgodovino porotnikov," je dejal komisar, "ako se vidijo potrebne, ne spadajo v področje prohibicijskih administratorjev; te naj vodijo le zvezni pravdniki."

Kitajci ubili 46 japon- skih vojakov v Tsinanu

Mnogo japonških civilistov tudi padlo v konfliktu. Kajšek poskuša poravnati akutno krizo.

Tokio, 4. maja. — Japonški kabinet je danes zaključil, da pošlje mašano brigado 2000 mož v Tsinan, kjer je položaj zelo napet valed večerajšnjega krvavega konflikta med japonskim vojaštvom in kitajskimi nacionalisti. Situacija je zelo resna.

Japonsko uradno poročilo se glasi, da je bilo v Tsinanu ubitih 46 japonških vojakov in mnogo civilistov. Čiang Kajšek, generalissimo nacionalističnih armad, je takoj po incidentu stopil v atike s poveljniki japonških čet. Upati je, da se zadeva poravna brez nadaljnega prelivanja krvi. Vsi inozemci v Tsinanu so pod zaščito japonških čet.

Sangaj, 4. maja. — Podrobnega poročila o konfliktu med Japonci in kitajskimi kuomintangovci v Tsinanu, glavnem mestu province Santung, še ni. Vendar pa je potrjeno, da je bilo ubitih okrog 40 japonških vojakov, med katerimi je šest častnikov in več japonških civilistov. Kolikor je dolej znano, je konflikt nastal, ko je japonški poveljnik velel aretirati 30 kitajskih nacionalistov.

Dva aeroplana sta večerj pripila nad Sangaj in vrгла štiri bombe na tla. Bombe so padle v bližini pristanišča in niso naredile nobene škode. Domneva se, da sta se aeroplan dvignila s Čangtsailinove križarke, katera leži nedaleč od Vusunga.

Preiskava o petrolejskem škandalu končana

Zastor padel na Teapot Dome, ni pa nobenega zakona za preprečenje takih škandalov v bodoče.

Washington, D. C. — Teapotdomska petrolejska preiskava je bila 2. maja zaključena. Olini magnat Harry F. Sinclair, glavni junak škandala, je bil zadnji zaslišan.

Senator Nye, predsednik preiskovalnega odseka, je naslanil, da odsek bo zdej sestavil poročilo. Imel bo delo! Preiskava je trajala štiri leta in v tem času se je nakopilo na tone dokumentarnega materiala.

Najlepše je pa to, da po štirih letih razkrinkovanja tega največjega škandala v administrativni in politični zgodovini Zdrženih držav — ni v zveznem zakoniku niti ene postavbe, na podlagi katere bi se mogli preprečiti taki škandali v bodoče. Senator Nye sam je rekel, da v mejah zakonov, po katerih je danes možno nastopiti proti korupciji te vrste, ni upanja, da bi bil kdo obsojen kaznovan.

In sedanjí kongres nima časa, da bi sprejel kak štatut v obrambo javnega oljnega bogastva! Koncem tega meseca gre na počitnice — na volilno kampanjo.

Sabath zahteva konec poklonov pred troni.

Washington, D. C. — Čikaški kongresnik Sabath je te dni predlagal v zbornici, da se prepove ameriškim državljanom in državljankam obiskovati vladarske dvore v tujih deželah in tamkaj delati poklone vladarjem. Ameriški poslaniki imajo nalogo, da to povsod preprečijo. Sabath je rekel, da je že škandal, kaj Američani, zlasti pa Američanke, počenajo na kraljevem dvoru v Londonu.

Bys zadel v drevo; 11 oseb ranjenih.

Detroit, Mich. — Enajst oseb je bilo težko ranjenih, ko je bus, ki je vozil proti Chicagu, treklil v drevo v bližini mesta.

PENNSYLVANSKI GOVERNER IN PO- LICIJSKI TEROR

Detalirano poročilo mu je poslala Unija za ameriške civilne svobodščine.

Chicago, Ill. — Unija za ameriške civilne svobodščine poroča, da je poslala gubernorju Fisherju detalirano poročilo o brutalnih in nezakonitih napadih na stavkajoče rudarje v jugozapadnem delu Pennsylvanije.

V to poročilo so vključeni sledeči odstavki:

"V ponedeljek dne 16. aprila so konstablerji in člani "železne in premogovne policije" napadli sto petdeset stavkarjev, ki so se vračali s stavkovne straze pri Avelli. Napad je bil izvršen na javni cesti, četrtil milje proč od premogovnika. Policiji so udrihali brez razlike na desno in levo in poganjali svoje konje v množico. Ranili ih poškodovali so šest oseb. Temu je sledila aretacija štirinajst oseb. Obtožene so bile nelegalnega zborovanja, zarote in podžiganja k nemirov.

V torek dne 17. aprila je štiri sto mož v Fredericktownu, okraj Washington, srečalo štiri državne policaje pod zapovedništvom saranta Price. Rudarji so bili na stavkovni straži pri neunijskem premogovniku Millaboro. Policaji so razgnali množico in štiri stavkarje opasno poškodovali. Okoli pet in trideset do štirideset drugih je bilo aretiranih in odvedenih pred mirovnega sodnika Wyatta v Republic, ki jih je obsojil pet do šest let in deset dolarjev denarne globe. Soglasno so izbrali zapor mesto denarne globe. Odgnali so jih v zapor v Uniontown. O obravnavi se poroča, da je bila farsa. Stavkarjem ni bila dovoljena obramba. Odvetnik Duggan jih je dobil proste na poročilo.

Rudarji v neunijskem premogovniku Yukon so zastavkali 100-odotno v ponedeljek dne 16. aprila. Dva dni kasneje je bilo aretiranih petdeset piketov, ki so bili mirni in na potu v Wyano, da piketirajo tamošnji premogovnik. Aretacije v tem slučaju so izvršili šerifovi deputji. Bil je mir in ni bilo prav najmanjšega razgrajanja. Aretirane rudarje so prepeljali v zapor na tovrstnih avtih v Greensburg. Kasneje je bil vsak teh stavkarjev obsojen na dozor denarne globe. Stavkarji so vložili priziv proti denarni globi in za vsakega je bilo določeno poročilo na pet in dvajset dolarjev. Prihodnji dan so konstablerji razgnali ravno tiste pikete, ki so šteli pet in sedemdeset mož. Komaj so bili piketi razgnani, so državni policaji pričeli rabiti svoje kolike, dasiravali so stavkarji odhajali v redu in mirno.

Dne 18. aprila v sredo je bil aretirani Joseph Maglicicena, ko je šel po javni cesti. Rekl so mu, ako zapusti okraj, ne bo proti njemu dvignjene obtožnice. On je odklonil in položiti je oral tisoč dolarjev poročila. Obtožen je ščuvanja k nemirov.

V petek dne 20. aprila so državni policaji ukazali v Exportu, okraj Westmoreland, piketom, da se naj razidejo. Razšli so se mirno. Državni policaji so na to zajahali med nje in udrihali s svojimi koliki na desno in levo. Tudi biznismani so bili pobiti. Poročilo z dne 21. aprila iz Exporta pravi, da jih je še precej aretiranih in da se en stavkar nahaja v bolnišnici.

Dne 20. aprila v petek so bili ustavljeni v Hermine govorniki, ki so bili na poti na masni shod. Državni policaji so jih zavrtili. Shod se je obdržal in govorili so na njem drugi govorci.

Sprejem afganskega monarha v Moskvi

Proletarska priprostost in kraljevski pomp sta se medala v glavnem mestu sovjetov. Sila na množica ignorirala vladarja in posravljal domače uradnike.

Moskva, 4. maja. — Paradoksa scena v sovjetski republiki, katero je prvič obiskal inozemski monarh se je večerj odigrala v Moskvi, ko se je pripeljal sem s svojim vlakom afganistanaki emir Amanulah s vsem svojim azijskimi pompom. Vladar ni našel v Moskvi tistega bleksa, salutacij in poklonov, s kakršnimi so ga obuli v Rimu, Parizu in Londonu, zato pa je bil njegov sprejem toliko zanimivši. Sovjetski navjajni uradniki, ki so sprejeli monarha, so bili obločeni priprosto kot vsak dan in niso se brigali za nobene ceremonijalnosti. Ljudska množica, ki je napolnila trg pred kolodvorom ter ulice slavnostnega pohoda do hotela, v katerem emir gostuje, je pa monarha odprto ignorirala in posravljal je Kalinina, ki je sedel zraven Amanulaha v avtomobilu.

Kralja je sprejela imponzantna reprezentacija sovjetske vlade. Prvi mu je segel v roko Mihael Kalinin, nominalni predsednik Sovjetske unije. Nagovoril ga je s častnim naslovom "padišah," to je navjajni med višjimi. Zraven so bili brez malega vsi komisarji, to je člani vlade in voditelji rdeče armade. "Padišah," ki je nosil uniformo poveljnika afganske armade, je sedel poleg Kalinina v avtu, ki ga je čakal pred postajo v sovjetnem vladnem avtomobilu. Kralj je v avtomobilu po dragoceni persijski preprogi, katero so pogrnili od vlaka do avta. Kraljica je stopila v drugi avto in zraven nje je sedela soproga pomočnega komisarja zunanjih zadev Karahana, ki je podala vladarici ogromen šopek rdečih nagelov. V tretjem avtu je bila Amanulaha sestra in zraven nje je sedela soproga Makama Litvinova.

Ko se je začela pemitati procesija, je sovjetska godba zagralla afganisko himno "Allah ohrani kralja," nato pa "Internacionalo." Amanulah se je ves čas parade priklanjal na desno in levo proletarski množici.

Zločini nametajo v New Yorku.

New York, N. Y. — Mestni policijski komisar Warren omenja v svojem poročilu mestnemu svetu, da so v prvem četrtletju t. l. zločini zelo narasli v primeri z isto dobo l. leta.

V tem četrtletju je bilo 75 umorov, 598 slučajev nasilja in na 900 tatvin in ropov. "Brezposelnost," pravi komisar v svojem poročilu, "je vzrok za veliko število zločinov, posebno tatvin in ropov."

Predsedniški kandidati morajo pokazati račune.

Washington, D. C. — Posebni senatni odsek za kampanjske sklade je povabil vse letošnje predsedniške kandidate, naj čim prej poročijo prijavljeno vseh stroškov njihove kampanje. Povabiljenih je 14 kandidatov, osem demokratov in šest republikancev.

Tiger divjal po milvaških ulicah.

Milwaukee, Wis. — Poročilo, da je divjal v četrtek večer tiger po ulicah na zapadni strani mesta, je spravilo policijo na delo in pričela se je gonja na zverino. Če je bil tiger ujet, poročilo ne pove.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se na vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Posvetilo je pravečino, da se vam ne ustavi list.

RUDARSKA STAVKA V DRŽAVAH PENNSYLVANIA IN OHIO.

Zaključek gl. odbora. Delitev podpore stavkujočim in razni nepotrební prepíri pri delitvi podpore stavkujočim članom S. N. P. J.

Komu je Nace Zlemberger delil podporo? Po njegovem lastnem poročilu je bil poslan družtvom S.N.P.J. števil. 4 v Neffa, O., 13 v Bridgeport, O., 176 v Piney Fork, O., 258 v Bellaire, O., 275 v Maynard, O., 279 v Ramsay, O., 333 v Blaine, O., 358 v Powerpoint, O., 439 v Fair Point, O., 526 v Glen Robins, O., 529 v St. Clairsville, O., 538 v Dilles Bottom, O., 526 v Barton, O., 607 v Byesville, O., 536 v Powhattan Port, O., 479 v Dungleon, O., 471 v Duncanwood, O., 423 v Plum Run, O., 364 v Lafferty, O. in 54 v Glencoe, O. Pri teh družtvih niso samo člani slovenske narodnosti, ampak pri enajst družtvih so tudi člani hrvatske narodnosti.

Kljub temu sta pa komunistični škof Zinič in komunistični "tebant" Bartulović, prvi v "Radniku," drugi v "Delavcu" kričala: Gl. odbor in Nace Zlemberger prezirata člane hrvatske narodnosti pri delitvi podpore stavkujočim rudarjem. Zakaj? Zato, da se zanese narodni boj v Slovensko narodno podporno jednoto. Izšli so članki v "Prosveti," v katerih ni bilo samo enkrat, ampak večkrat povedano, da se razdeli podpora med člane, ki so jo potrebni ne glede na versko, filozofično in politično prepričanje, ne glede na narodnost in spol, ampak komunistična hierarhija je vseeno ponavljala svojo staro lajno v "Radniku" in "Delavcu" o preziranju članov hrvatske narodnosti. Društva, pri katerih so člani hrvatske narodnosti in med katera je Nace Zlemberger poslal ali izročil podporo, so: 258 v Bellaire, O., 279 v Ramsay, O., 439 v Fair Point, O., 526 v Glenn Robins, O., 529 v St. Clairsville, O., 538 v Dilles Bottom, O., 536 v Powhattan Point, O., 479 v Dungleon, O., 471 v Duncanwood, O., 364 v Lafferty, O. in 54 v Glencoe, O. Nace Zlemberger pa ni delil le podpore tam, kjer imajo društva S.N.P.J. svoje sedeže, ampak jo delil podporo tudi v naselbinah, v katerih ni društev S.N.P.J. Na nekem drugem mestu smo omenili, da Nace Zlemberger ni prejel denarja od predsednika S.N.P.J., da ga razdeli med stavkujočimi člani S.N.P.J., ampak tudi od nekaterih drugih slovenskih organizacij, da ga razdeli med potrebne slovenske stavkarje. Te naselbine so: St. Joe, O., Bonak, O., Provident, O., Wheeling Creek, O., Lansing, O., Dillonville, O., Vornook, O., Big Fife, O., Royland, O., Blackow, O., Moonville, O., Noll, O. in Lamara, O.

V vseh teh odgovorih ni enega dokaza, da je brat Zlemberger delil podporo pristransko. Čemu torej toliko vpitja in krika? Ali mar zato, da se odbijejo prispevatelji po industrijskih središčih, da ne darujejo več rudarjem v podporo? Tak ravs in kavs zaradi delitve podpore samo odbija prispevatelje v odpomočni sklad. Iz vsega, kar se da analizirati proti Nacetu Zlembergerju je malenkost, da je nekoč dejal, da ima podporo za rudarje slovenske narodnosti, za hrvatske je pa nima. Zlemberger je v tem oziru povedal resnico, kajti denar je imel popolnoma od slovenskih organizacij še veliko preje, preden mu je gl. predsednik pisal, ako prevzame mesto zastupnika za razdelitev podpore, ki jo bodo nabrali člani S.N.P.J. In če je Nace Zlemberger imel za razdeliti od slovenskih organizacij podporo med rudarje slovenske narodnosti, ni logično mogel reči, da ima tudi denar, da ga razdeli med rudarje hrvatske narodnosti, dokler ni prejel denarja S.N.P.J. Znano je, da so organizacije drugih tujezemskih narodnosti podpirali rudarje svoje narodnosti, kajti najbrž so imeli iste skušnje za sabo, kot delavci slovenske narodnosti. Ako je Zlemberger to dejal, je le konstatiral fakto take, kakeršni so bili in nič drugega.

Članki, ki so izšli iz uredništva in pojasnila brata gl. predsednika so pa dosti jasno in razločno govorili, da se bo med člani S.N.P.J. delila podpora ne glede na spol, vero in narodnost. In teh člankov ni izšel samo eden,

ampak bilo jih je več in vsak je lahko razumel, da pri delitvi podpore med člani S.N.P.J. ne bo drugih razlik kot gospodarskih. Najsiromašnejši in najpotrebnejši naj dobje podporo. — (Dalje prihodnjic.)

Laž ima kratke noge

Pa magari če je prav zgrajena na ligvorijanski morali.

Jezem je sedel urednik klerikalnega "Amerikanskega Slovenca" zjutraj pri svoji pisalni mizi in si grizel nohte, zraven pa molil očenaš za pomoč in razsvetljenje svojega duha k Štetetu, patronu urednikov slovenskih klerikalnih listov, in urednika ljubljanskega "Slovenca," o katerem so ljubljanski kroniki občasno pisali, da je živel do svoje smrti v resnem prepričanju, da mu razbistri um in pamet, da rdečarskim urednikom na Lawndalu zopet priloži mastno po znani logiki sv. Ligvorija. "Bureka," je zaklical, ko je brskal po korespondenci, ki jo je prejel od članov Z.S.Z., "jo že imam. Ta bo zadela."

Obrnil je oči proti nebu in se priporočil majki božji na lemontskih Brezjah in da se izpove, preden umrje, ako bo imel le priliko za to, da pride po svoji smrti gorak k svojem patronu. Pomočil je pero v žolč in pričel pisati.

"Mohrland, Utah.—Kot član Z.S.Z. št. 39 sem bral v Glasilu "Amer. Slovenec" v članku "Mimogrede," kako lepo piše lavndalskim petelinom, posebno pa uredniku, in ker sem tudi član in predsednik društva št. 227 S.N.P.J. in me prav veseli, ker pišete tako po pravici, kakor je prava resnica. Petelinji pojo glorio nam članom, kolika svoboda vlada v naši jednoti, ah, resnici na ljubo se nam godi drugače. Naj omenim kakor predsednik, da nismo imeli takaj pri društvu nobenega pravega vodstva in zato smo si izvolili novega tajnika, kakor hitro smo dobili za to sposobnega moža, in novi tajnik polnoma vse družbene stvari na gl. urad februarja in marca, pa ni na gl. uradu še danes upoštevan. To je enakovredno. Zato smo pisali s soprotnikom Končarjem, a predsednikom nadzornega odbora, ali tudi to pot brez pravega uspeha. Pisala sva tudi na uredništvo "Prosvete" zaradi enega dopisa, ki ga je pisal naš novi tajnik, ki ni bil nikdar priobčen, da ga saj urednik pošlje nazaj, podpisala sva se s soprotnikom Končarjem, pa niti odgovora nismo dobili. Tako vidite, kako se nam godi pri največji napredni organizaciji. Berem veliko o italijanskem diktatorju Mussoliniju, ali mislim, da se dobi vsaj v našem gl. uradu uradnik, ki ga prekaša v diktatorju. Zato vam pošljem 10 v znak, da bo te poslali in iste tega lista, ko bo objavljen ta dopis, našemu soprotniku uredniku, da se bodo prepričali, da lahko cenzurirajo našo "Prosveto," ali vseh listov pa ni mogoče. Našemu soprotniku g. Zaverniku toliko v pojasnilo. Ali je potrebno hoditi v druge hiše se spoznavati, ki imamo svojo? Le cenzurirajte, se bo še narod prebudil. S pozdravom, Frank Zele, predsednik št. 227 S.N.P.J."

"Tako zdaj naj pa le pridejo," je rekel, ko je odložil pero, "jaz jim že navijem uro."

Saperlot, konvencija se bliža. Še eno leto, pa bo konvencija S.N.P.J. tukaj. Zdaj je čas, da laže in obrekuje klerikalni "Amerikanski Slovenec," kot je to storil pred vaukengansko konvencijo, je dejal urednik "Prosvete" in se zarežal, ko je prečital "duševni" proizvod svojega tovariša na dva in dvajseti cestli. Ta laž ima zelo kratke noge, dasiravno je spisana po moralnih naukih sv. Ligvorija.

Stopil je k gl. tajniku in dejal: "Glej, predsednik društva števil. 227 se pritožuje nedirektno v klerikalnem "Amerikanskem Slovencu," da ne vpoštevate družstvenih naznanil, ker siromak najbrž ne ve, kam se naj obrne, da bo vpoštevan, dasiravno je precej jasno in določeno to zapisano v pravilih S. N. P. J." Gl. tajnik se je nasmehnil in rekel malo potpri in pričel je brskati po korespondenci. "Eto Ti," je rekel, "čita." In urednik je čital:

Mohrland 4. Aprila 1928
Členi soprota g. g. S.N.P.J.
Prosimo natančno pojasnila glede našega novega tajnika, kjerhiti pravilno izvoljen in tudi zahtevamo določeno potrdilo, ki ga prejeli smo od vas v potrdilo, da je prejeli tajnik Latner pisal vam glede novega tajnika prosimo določeno potrdilo nazaj pošljete. Toliko prijazno Pojasnilo.

s bratskim pozdravom
Predsednik nadzornega odbora
Louis Končar
Predsednik Društva
Frank Zele
Louis Končar
Box 105 Mohrland Utah.

Pismo je bilo poslano na dan datuma na naslov Louis Končar, Box 105, Mohrland, Utah, ki je bil na kuverti pisma, ki sta ga brata Končar in Zele pisala uredništvu.

K temu pismu je bil pripet odgovor brata glavnega tajnika z dne 10. aprila, kar znači, da je brat gl. tajnik v teku šest dni odgovoril in vpošteval naznanilo, ki sta ga poslala brata Louis Končar in Frank Zele.

Št. 227 10. aprila 1928.
Mr. Louis Končar
Box 105, Mohrland, Utah.
V odgovoru na Vaše pismo z dne 4. aprila vam naznanjam, da nismo prejeli od prejšnjega tajnika drugega poročila o izvolitvi novega družstvenega tajnika kot običajno poročilo koncem pretečenega leta z navedenim imenom in naslovom prejšnjega tajnika, s čimer smo smatrali, da je bil prejšnji tajnik ponovno izvoljen. Ako je Vaše društvo izvolilo novega tajnika kasneje (po decembrski ali letni seji) blagovolite navesti, kodaj in iz kakšnih razlogov. Z bratskim pozdravom.

Pismo je jasno in razumljivo in pokazuje, da brata Končar in Zele nista vpoštevala zahteve gl. tajnika in poslala gl. tajniku poročila "kdaj in iz kakšnih razlogov" je bil izvoljen nov tajnik," ako se je nov tajnik izvolil po decembrski ali letni seji.

Pravila, stran 32 XI, "Pravice in dolžnosti gl. odbornikov, točka c) gl. tajnik Slovenske narodne podporne jednote, se čita: "Gl. tajnik sme zahtevati od družstvenih odbornikov in drugih članov pojasnila v vsaki zadevi, ki so potrebna za redno poslovanje."

Dolžnost brata Louis Končarja je bila, da odgovori na vprašanja gl. tajnika.

Imenik družstvenih odbornikov še ni bil priobčen, je pojasnjeval gl. tajnik, a korekture na njem so izvršene. Po teh besedah je uredniku pokazal imenik družstvenih odbornikov, pri tem se je pa nasmehnil in rekel: "Tebe imajo tudi."

"Da," je odgovoril, urednik, "tukaj pa pregled korespondence in spoznal boš, kako se je klerikalni list, katerega lastniki včas s prižnice pripovedujejo kako grd in osuden greh je laž, zlagal, da se je kar kadro. Brat Sustersich je poslal dopis dne 6. februarja, v katerem očita nekemu društvu v Coloradu, da obstoji iz stavkokažov. Ta dopis sem predložil seji gl. upravnega odbora, kajti list ne more nikogar imenovati stavkokažov, dokler mu ni stavkokažstvo dokazano. Ti dokazi se pa ne pošiljajo uredništvu, ampak v smislu pravil je treba one, ki so stavkokažili, obtožiti stavkokažstva pred razsodiščem in če se pronajdejo krivim, se v smislu pravil izključijo. Članom ni dovoljeno napadati članov tako ostudno v oficijelnem glasilu zaradi spornih zadev. Glej točko 11, člen XXI. pravil S. N. P. J.

Seja gl. upravnega odbora se je pečala s tem dopisom dne 10. marca in zaključila, da se ta dopis ne priobči in stvar izravna pred razsodiščem. Dne 4. aprila 1928 je pa uredništvo od bratov Louis Končar in Frank Zele prejelo pismo sledeče vsebine:

Mohrland 4. April
Členi Društva
Prosimo naše društvo zahteva da uredništvo pošle nazaj dopis soprota Deva Sustersich debago članova prebrala in bo videlo kakšni napadi so na soprota in sestro so unemu gl. de naše Jednote zbratskim pozdravom.

Predsednik nadzornega odbora
Louis Končar
Predsednik Društva
Frank Zele
Dne 14. aprila je urednik odgovoril bratu Louis Končarju:

Členi brat! Predno vam uredništvo lahko določeno odgovori, badite tako prijazni, da mi sporočite, za kateri dopis gre in kdaj je bil približno poslan za priobčitev. Opitite površno vsebino, kajti v uredništvu pride vank dan do trideset pism. Samo dopis brata Sustersicha ne zadostuje. U. pam, da ne razumete. Ako želite boljše razlago, sem je pripravlen dati na Vašo željo. Z bratskim pozdravom, Jože Zavernik."

Nashe društvo vaših zaključkov ni kritiziralo in še manj, da bi bobnali v javnost proti vašemu postopanju, ker s tem se nikoli ne doseže kakšna edinstvo in tudi ne napredek društva.

Kot odborniki društva št. 122 S.N.P.J. izjavljamo, da se ni nikoli na naših sejah govorilo o kakem diktiranju pri bratskem društvu ali o posameznih članicah ter o pomatanju in poudenju po Monacu, kot to omenja dopisnik v svojem naročnem dopisu. Ako se je pa kje kaj privatno govorilo, pa ni društvena stvar in naj ostane tam, kamor spada. Obžalovanja pa je vredno da je vedno preveč opravljanja in natočevanja med našim narodom.

Toliko v odgovor dopisniku in v pojasnilo novemu društvu ter tistim, katerih se tiče. Ako vam je še kaj na srcu ali ako ima društvo kaj važnega, se lahko zgledate na naši društveni seji, ki se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu. Le na ta način si pridobite več uspeha za vaše društvo.

Nashe društvo št. 122 S.N.P.J. povoljno napreduje z ozirom na brezposelnost. Društvo simpatizira z naprednimi ustanovami in iste podpira finančno in finančno. Na več zadnjih sejah smo pobirali tudi za štrajkarje - premogarje. Odpisali smo že preko \$125 od vsote in precejšnjo količino v blagu ter obleki. Nashe društvo je imelo v tem letu že dva slučaja smrti; pokopali smo eno članico in enega člana. Pretekli teden smo pa pokopali člana oddaljenega društva št. 138, Canonburg, Pa. Bil je hrvatske narodnosti. Zdej smo izvedeli, da je živel tu že devet mesecev in brez prestopnega lista. Poročilo o njegovi smrti smo dobili že zadnji čas pred pogrebom. Bili smo naprošeni, da ga po bratsko pokopljemo, da s tem prihranimo na stroških društvu št. 138. Opravili smo svojo bratsko dolžnost, kar je bilo mogoče v danem kratkem času.

Ker so to izredni slučaji, se iz tega razloga vsem članom priporoča, da se ravna tudi v tem oziru po pravilih. Vsaakdo naj si preiskrbi, kje se preseli, prestopni list za bližnjim društvu, ker nikdo ne ve, kje človeka dohiti nesreča. Ker je tu velika železna industrija in se članstvo vedno seli v te kraje, največ iz premogarskih naselbin, zato naj to priporočilo članstvo upošteva, da bo lažje poslovanje pri društvih.

Da društvo "Groz" št. 122 S.N.P.J. — G. Smrekar, F. Štrubelj. (Društveni pečat.)

Moj prvi doživljaj v zaporu. Blaine, Ohio. — Mesec za mesecem gre in težko pričakujemo odredjenja, da bi se časi izboljšali. A zastoj. Kot izgleda, bo še trajalo trpljenje. Shaddy Side Coal Co. je začela po 1. aprila, 1928, z odprto delavnico. Moški so ali piketirali in skebe svari, ali zastoj. Prišli so možje postavili in jih prisilili a kolčki in vzeli v zapor. S tem so mislili, da bo konec piketiranja, ali zmotili so se. Začele so žene rudarjev piketirati in zopet so jih pobrali v zapor v St. Clairsville, Ohio. Se ni bilo konca.

V petek, 20. aprila, je šerif Clyde Hardesty dal ženam navodilo, naj se ne organiziramo in potem šele piketiramo po tri skupaj. Seja je bila sklicana za 21. aprila ob 10. dopoldne. Zbrale smo se ženske v dvorani na Lansingu, Ohio, in preden se je seja začela so vdrli v dvorano in nam vzeli 3 moške, katere so imeli na sumu za naše voditelje. Nastala je velika panika, kajti ženske smo zahtevale nedolžne moške. Naskočile smo njih avto; bila je prava vojska. Seveda, zmaga je bila na njih strani in odpeljali so jih v razbitem avtu v zapor, v 8 milj oddaljeni kraj. Kaj nam je bilo storiti? Šle smo nazaj v dvorano se posvetovat. Prišlo je do zaključka, da gremo za njimi in poizvedmo, kaj hočejo našim možem.

Vreme je bilo grdo, dež je lil kot iz škafa, do kože premočene in lačne pridemo v St. Clairsville. Korakale smo dve po dve z dežnikom in zastavami v rokah. Ko smo prišle v bližnjo sodnjo in v zopora, smo zagledale vojske s puškami v rokah. No, mislila

sem si, kaj pa to pomeni, da naš tako veliko častjo sprejmejo? Ko pridemo blizu sodnice, so nam pot zastavili z besedo: "This way, this way" in peljali nas so v zapor. Vse premočene in premržene pridemo notri, misleč, da nas bodo vprašali kaj hočemo. Kar v tretje nadstropje so nas peljali, vrata odprli in ko smo vse, 51 po številu, bile notri, so se težka vrata ječe zaprla za nami.

Cez nekaj časa pride ječar in vsako posebej je vprašal za ime, priimek, kje si rojena, starost, kakšne oči, barvo las, visokost, teža — tako mi se je videlo, kot da bi nas hoteli deportirati v staro domovino. Ko je svoje delo odpravil, je nam povedal, da oni so dobili ukaz, da se zavarujejo z milico, kajti da pridejo oborožene ženske in za njimi možki in jim bomo zapor razdejali. "Precej je videl, da nismo tako srove kot smo bile naslikane. Pol ure potem nam je prinesel milo in brisačo. Ah, mislila sem si, no, bo že nekaj. (Dalje na 2. strani.)

H. J. Magoc:

Udarec z gumovko

Miss Margaret Crimmon je jezero pogledala na nebo. Ali je bilo to slavno indijsko nebo? Zakaj ni bilo sinjenomodro?

Bila je mlada, za sport vneta dama, ki je potovala po svetu, kakor se spodobi za mlado krepko Američanko, ki ima milijonarja za očeta.

Trenutno je bila miss Margaret zelo slabe volje. Dolgočasila se je. Stala je tam, naslonjena na podrt steber, v moški športni obleki, ki jo je vedno nosila na potovanju, in z gumovko — tem praktičnim orozjem — nervozno bicala zdaj svoje usnjene gamaše, zdaj kamenje starodavnih razvalin.

Nedaleč sta se dva vodnika do hripavosti izkricala o minulem sijaju razvalin Amarapure, nekdanje birmanske prestolice, — dva domačina, vodeča dve karavani turistov, ki so se bili v avtobusih pripeljali semkaj iz Mandalaya. Pa naj zdaj človek v taki družbi uživa romantični čar razvalin!

Miss Margaret se je tega naveličala. In pri šestem templju se je odločila pustiti družbo, kjer je, in si na lastno pest ogledati ogromni labirint teh razvalin. Saj bo še vedno pravočasno našla nazaj k avtomobilom in ne bo prešla signala za odhod.

Rečeno, storjeno. Kmalu je bila daleč proč od družbe, sama med zidovjem. Strahu ni čutila nobenega, misel, da bi avtomobil utegnil oditi brez nje, ta ji pa sploh ni prišla. In to jo je tudi komaj malo razburilo, ko je naenkrat zaslišala zadušene klice in kmalu za tem glasove kakor od boja, ki so prihajali iz poltme orjaških stebrov tam pred njo.

"Na pomoč! ... Na pomoč!" Instinktivno je miss Margaret prišla. A nobenega glasu ni bilo več. Slušala je samo nekaj kakor votel padec in pridušeno, hripavo ječanje. Brez obotavljanja je pohitela tjakaj in bila priča drame. V prahu,

ki je na debelo pokrival tla, je ležal mož, na prsih pa mu je klečal morilec in ga davil.

Prav za prav ni bilo nič čudnega, če so se tod potikali razbojniki, preželi na svoje žrtve. In miss Margaret je tudi takoj spoznala položaj: tisti, ki je ležal na tleh, je bil eden turistov, njegov napadalec pa je bil lopov, ki se je preoblečen v elegantnega turista, pridružil družbi, da si je mogel tako lažje izbrati svojo žrtev, ki bo tako neprevidna, da se v teh razvalinah oddalji od svojih sopolstnikov. Ali ga je celo sam zvalil proč, češ da mu pokaže nekaj zanimivega.

Mlada Američanka se ni prav nič pomišljala. Skočila je tja z dvignjeno gumovko in udarila roparja s tako silo v zatilnik, da se je brez glasu zvalil v prah. Istočasno je že skočil na noge napadeni turist in pogledal svojo rešiteljico s tako začudenoprepredenim obrazom, da se je miss Margaret nehote morala zasmeyati.

"Ali ste kaj ranjeni?" je nato vprašala prisrčno. "Bil je skrajni čas, da sem prišla, kaj ne?" "Seveda," je zajecjal mož, še ves zmeden od razburjenja. Vrgel je plah pogled na razbojnika, ki je še vedno bil omamljen. "Ta ni nič nevaren," ga je veselo pomirila miss Margaret. "Dosti je dobil. Treba ga je zdaj samo še svezati in izročiti policiji."

To pa onega očividno ni nič kaj mikalo. "Midva sama bi ga težko svezala," je dejal, "in tudi vrvi nimava ... Bolje, da grem poklicat še druge na pomoč ... In že je tek, kar so ga noge neale."

Miss Margaret se je glasno zasmeyala za njim. "Ta strahopetec!" si je rekla. "Razbojnik si je pravega izbral!" Medtem si je ogledovala moža, ki ga je njena gumovka pobila na tla. Bil je korektno oblečen Evropec, simpatičnega obraza in mlad človek.

"Škoda dečka," si je rekla sama pri sebi. "Kakšne neumnosti je pač moral uganjati, da se in tako izgubil ... Da bi mu le

ne padlo zdaj v glavo, priti zopet k zavesti ... Bilo bi mi zelo ne ljubo, če bi ga morala še enkrat udariti ... Kakor mi je tudi ne ljubo, da ga moram spraviti v ječo ..."

Tako je nekaj časa čakala, da se vrne napadeni turist z vrvi in ljudmi. A ker ga le ni bilo od nikoder, se je miss Margaret odločila, da nima prav za prav nobenega vzroka igrati tu prostovoljno policistino. V istem hipu so zadonele tudi hupe avtomobilov — znamenje za odhod.

In miss Margaret je odločila, da naj ta razbojnik uide, če hoče in da jo vsa zadeva prav za prav nič ne briga, in je naglo pohitela nazaj k avtomobilom.

Šest mesecev po tem dogodku je miss Margaret dokončala v Parizu svoje potovanje po svetu. Na tisti svoj doživljaj v amarapurskih razvalinah je bila že čisto pozabila, ko je na nekem plesu vzbudil njeno pozornost mlad plesalec ravno v trenutku ko jo je z najelegantnejšim poklonom zaprosil za ples. Avtomatsko je vstala in pričela z njim blackbotom, oči nepremično uprte vanj.

"Vas sem pa že nekje videla," je naenkrat rekla. "Pa se zelo motite," je smeje odvrnil. Zakaj prisegam vam, ko bi bil imel kdaj to srečo, bi si vaš obraz zapomnil za vse življenje ..."

"To ni bilo v Parizu," je rekla, osovobodivši se iz njegovih rok. "To je bilo v Indiji, v Amarapuri. Ali se ne spominjate na udarec z gumovko, ki ste ga dobili v trenutku, ko ste ravno hoteli oropati uboga turista, ki se ni mogel braniti. Ali ste prišli tudi semkaj z enakim namenom. Potem mi je zelo žal, da vas takrat nisem izročila policiji."

Zelo začudeno a nikakor ne prestrašeno, kakor je pričakovala jo je mlad mož motril in nato vzkliknil: "Vi ste torej bili to? Vi ste torej bila tista pomočnica, katere obraz nisem videl, ker sem bil nezavesten, in ki jo policija še vedno išče! Bog

vam plačaj, draga miss! Vaš udarec z gumovko je pomagal zloglasnemu lopovu, da je utekel — lopovu, ki je izropal najbrže že mnogo turistov, in ki se je lotil tudi mene, a sem ga na srečo zmožal in —"

"O, potemtakem sem se zmotila!" je vzkliknila miss Margaret vsa nesrečna. "Ali mi morete odpustiti? ... Vendar sem zelo vesela, ker sem našla obraz — zares — preveč simpatičen za cestnega roparja. Za plesalca pa — allright!"

Slavo Grum:

MELANHOLIJA

Vsem se nam kako izpridi življenje, nikomur se ne obnese. Dokler je človek še zelo mlad, še nekako gre, potem pa kar mahoma obsedi in se zagleda predse. V "Kleti" večkrat opazujem ženo, ki kolportira časopise; če sem doli, pride vedno okoli enajstih in potem tam vaak večer z ganljivo srečnostjo zaključijo svoje opravilo. Z vsemi okolnostmi porazloži okoli sebe časopise, odveže si ruto, zmane obraz. Zelo trudna mora vedno biti, zdi se mi, da ima tudi večkrat nekoliko otečene noge, položi jih včasih kar na stol. Zahteva četrto vina in hlastno poje kos kruha. Ves dan se veseli na to uro odpočitka in z vsakomur, ki sedi v bližini, začne pogovor, kaj se ji je čez dan primerilo. Natakarcica je ne mara, ker vzame vedno vse zemlje v roke, preden si izbere pravo in ker brblja; goste nadleguje. Zelo jo zančuje o-sobje, vedno najprvo pri njej ugasnejo luči in ji nalože stolon na mizo. Krega se žena, pri tožuje se čez nje, pri vsem tem pa je zelo blažena, da sedi tako rekoč kot gost in sme zastaviti besedo. Ošteje natakarcico, prosi, kak red je to, da se postavi pred njo umazana kupa. Mari ni njen denar toliko vrčan, kakor od drugih? Najbolj se razumeta z Jakcem, desetletnim natakarcikom. Stejeta denarje, koliko sta zaslužila. Mali je prinesel polkovniku dve steklenici silvanca; pa je vao napitnico "kasiral" (Franc, ki nosi jedila).

Če takole gledam ženo v pogovoru z malim, vem z vso gotovostjo, da ima doma kako hčer, ki se ji je izpridila. Nemogoče je, da ne bi imela kaj nad seboj in bi mogla tako udobno uživati. Bog ve, kdaj se privleče hči vedno domov, strga pljuna z glave klobuk in sleče svilene capice. Stara se krega, psuje jo vedno z istimi primki, ki pa dekle topo zaapi, dvigne mati svoje otečene noge, stopi k nji, pogleda, če je dobro odeta, vrže čez njo še kak pled. Zlepljene lasje ji obrise s čela.

Da, prav gotovo ima kaj nad seboj. Ali če gledam na primer v "Nadvojvodi" dirigenta. Frak ima in rdeč telovnik, in kljub temu, da je oblečen, tako lično, je videti, ko da prihaja vedno iz kake podstrešnice in je že hotel opustiti življenje. Izpravi bi ga bilo treba. Nekoč je najbrže že obsedel v sobi in sklenil, da ne pojde več ven, pustiti je hotel, da ga pokrije prah, sklenil je, da tako polagoma obustavi vse govorjenje, prestopanje in predvsem — misli. Zelo lepo igra, toda povsem mehanično, popolnoma brez vsakega čustva. Čudno se mu je moralo živeti. Grd je v obraz, kakor izžrt je videti. Najbrže ga ni nihče nikdar maral. Kot kaka stara, obrabljena žival je videti, prav kakor obrabljena žival iz menazerije.

Bog ve, kaj se mu je že vse primerilo! Vsem se tako počasi kaj primeri.

Po Nabrežju šetam. Imam svoja izprehajališča že izza mnogih let ter pač hodim tu okoli.

Pred "kasarno" stoji gruča žen in stikajo glave, nekatere mlajše hodijo tudi ob obrežju in mečejo palčice v vodo. Včasih bi rad ogovoril katero, započasnim korak in se odkašljam, toda vedno se zbojim, da bo imela prav surov glas; vedno so prehlajene take vrste žene in sčasoma dobijo surov, ohripel glas.

Ozrem se gori v okna hiše. Star zaboj je hiša, ob strehi je

vsa črna. Mislim, da je ta črna mah.

Noč je. V nekaterih oknih goril luč, v drugih je tema. Črne luknje so v zaboju. To je pač, kakor so ljudje: nekateri prestopajo še po sobi in morajo kaj misliti, drugi ležejo spat. Kakor so ljudje, nekateri prestopajo po sobi.

Nekje koncu teme iznajdem glas črčica. Spomnim se, kako me je včasih mati dajala spat. Verno obstanem, poslušam ...

Toda to so starčevske neumnosti, prišle so mi na um, ker sem mislil na ženo iz kleti, ki ponoči vstaja in gleda, kako je hči odeta. Jadno se okrenem in zbežim s svojim drsajsočim korakom od tega konca teme. Prav ničesar zanimivega nima tla glas na sebi, kakor bi pritisnil na hišni zvonec. Tiit:tiit. Povsem navaden glas je.

Da, da, tako sčasoma se vsakomur kaj primeri. Nikomur se povsem ne obnese.

Slabo priporočilo.

— Nu, prijatelj, ali ste bili pri zdravniku, ki sem ga vam priporočil?

— Da, bil sem.
— In ste mu rekli, da sem vas jaz poslal?
— Rekel.
— Pa kaj je dejal?
— Da moram vnaprej plačati!

Prostodušnost.

Gost nejevoljno: "Čujte, v tej juhi je polno muh!" — "Čudno! Zdelo se mi je poprej, da sem vse pobral."

NA PRODAJ JE

trgovina s sladlodeom in mehke pijske. Tu je lepa prilika za Slovenca katerega veseli taka obrt. Pridite v Slovenski Dom v La Salle, Ill., in si ogledite prostor. Za ceno in drugo se pogovorimo. Hubert Dular, 1059 First Street. La Salle, Ill. (Adv.)

NA PRODAJ JE

trgovina s čipkami in raznimi ročnimi ženskimi deli "Fancy Store" v dobrem kraju. Proda se po zmereni ceni. Vzrok prodaje bolezen. Telefon Crawford 5869.

ZENITVENA PONUDBA.

Samec se želim seznaniti s Slovenko ali Hrvatiko v starosti od 30 do 40 let in sicer v svrhu ženitve. Lastujem svojo farmo. Tajnost jamčena. Katero veseli na farmo, naj piše na naslov: Slovenski Farmer, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Ali želite smati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

ZNIŽANA CENA KNJIG

KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krásna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane.....\$3.00
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—celo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....\$1.00
ZAKON BIOGENEZIJE—tolmači naravne zakone in eplojal razvoj, knjiga iz katere samostojno črpate mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....75c
PATER MALAVENTURA—V KABARETU—sanimiva povest iz življenja ameriških frančiskanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....75c
ZAJEDALCI—resnična povest in prava ilustracija dolej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....75c
JIMMIE HIGGINS—krásna povest, ki jo je episal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek....60c
ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 263 strani mehko vezana, stane samo.....15c
"HRBTENICA"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom —mehko vezana, stane samo.....10c
"INFORMATOR"—knjižica s vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za štano—stane samo.....10c
Vse knjige skupaj vam polijemo za \$7.00.

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vlagajte tukaj,

Varna banka za vlaganje vašega denarja

kjer so bile že tri generacije privedene k neodvisnosti.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik

Potujte v Jugoslavijo z našim posredovanjem

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

H. H. Ewers:

LJUDJE IN MALIKI

Za "Prosveto" poslovenil — A. Šabec.

Nekaj strašnega se mora goditi v nji, toda niti besedice ne morem spraviti iz nje. Nočem je dalje mučiti; saj vidim, kako se uboga deklica pojeda iz ljubezni do mene.

Namenil sem se vse prodati ter odpotovati v domovino. Nje sicer ne morem vzeti seboj, kajti kako bi izgledalo, če pripeljem seboj zamorsko ženo! Toda poslal jo bom v St. Thomas, kjer ji bo gotovo ugajalo, in tam ji bom zgradil krásno vilo.

11. novembra.

Pogajanja glede prodaje moje lastnine dobro napredujejo.

Adelajdino stanje mi vzbuja vedno večje skrb. Nu, ta teden bo že še prestala, bo pa potem njeno veselje tem večje, ko izve, da odpotuje; tudi jaz nameravam namreč iti z njo v St. Thomas. Njen obup mi je zdaj nepojmljiv, kajti vsa nevarnost je pri kraju, kolikor morem spoznati. Vrata ostajajo zdaj ponoči odprta, kuho je prepustila zopet služabnicam. Kaj neki ji je?

Komaj da še izpregovori besedo z mano, toda njena ljubezen do otroka in mene postaja vsak dan večja. Če vidi, da vzamem otroka na kolena ter se z njim igrat, zakriči, plane iz sobe ter se vrže na svojo posteljo, kjer tuli in ihti, da človeku srce poka.

Gotovo je bolna, zato bom blagoslovil trenotek, ko zapustiva to nesrečno gnezdo.

15. novembra.

Danes zjutraj se je obnašala kakor blazna. Hotela je iti po nekem malem opravku in vzeti otroka seboj. Od mene se je poslovila s slovesom, ki ni imel na sebi ničesar naravnega več. Njene oči so že davno rdele in vnete od neprestanega joka, toda danes pa so lili iz njih potoki solza. Nikakor se ni mogla iztrgati iz mojega objema in vedno zopet in zopet mi je dajala malega, da ga poljubim.

Ob petih popoldne.

To je strašno! Adelajda še ni. Ni je še. Tekel sem v mesto povpraševati, nihče je ni videl. Sel sem spet domov, tudi doma je še nisem našel. V vrtnu sem iskal stare ženice, toda tudi te ni bilo tam. Tekel sem ven k njeni koč — in tam sem jo našel — privezano ob kol. — Končno pridete, končno! — Naglo sem prerezal vezi, ki so jo vezale na kol. — Adelajda je šla k tempelju s svojim otrokom — je zahropela starka. — Mene so privezali ob ta kol, da bi vam ne mogla iti tega pove-

dat. — Kakor blazen sem stekel spet domov po svoj revolver. To pišem, ko sedlajo mojega konja.

16. novembra.

Jezdil sem skozi gozd. Menim, da nisem sploh ničesar drugega mislil, kot samo to: priti moraš še ob času, priti moraš še ob času!

Solnce je zašlo, ko sem prijezdil do ravnice. Dva lumpa sta zgrabila konja za uzdo, toda moj bič jima je zažvižgal po obrazih. Naglo sem razjahal ter vrgel vajeti preko plotu. Nato sem vdrl v tempel, podirajoč levo in desno ljudi, ki so mi stali na poti.

Zakričal sem, kajti ugledal sem nekaj strašnega: Na vzvišenem prostoru, poleg košare s kačo, je stala Adelajda, mamaloj, in za vrat je držala otroka. Mojega otroka, svojega otroka, katerega je davila, davila, davila.

Zakričal sem in potegnili revolver. Iz mojega brovninga sta zagrmela dva strela. Ena krogla jo je zadela v obraz, druga v prsi. Brez krika je telebnila na tla. Skočil sem naglo tja ter ji iztrgal otroka; videl sem takoj, da je že mrtev.

Kakor obseden sem pričel streljati na vse strani v ta črna telesa. Vse navzkriž so pričeli bežati, kakor blazni, pri tem pa so tulili strahu, kakor živali.

Skočil sem na konja ter oddiral domov s svojim mrtvim otrokom v naročju. Rešil sem svojega otroka: ne pred smrtjo, pač pa pred zobmi teh črnih hudičev.

Na svoji pisalni mizi sem našel sledeče pismo; ne vem, kako je prišlo tja:

"Goapod F. X.

Ti si izdal Cimbi-Rito in zato so te hoteli umoriti. Toda, dejali so, da ti prizanesajo, če irtvujem svojega otroka. Dete zelo ljubim, a tebe ljubim še bolj. Zato hočem storiti, kar zahteva Cimbi-Rita. Vem, da me boš spodil od sebe, kadar boš zaznal, kaj sem naredila. Zato se bom zastrupila in ti me ne boš več videl. Toda vedel boš, kako zelo sem te ljubila. Kajti sedaj šele si popolnoma varen in rešen.

Zelo te ljubim.

Adelajda.

Moje življenje je strto. — Kaj mi je početi? Ničesar več ne vem. Te liste bom vtaknil zdaj v ovitek ter jih odposlal. To je še delo zame.

In potem?

— — — Jaz sem takoj odgovoril na njegovo pismo: Toda prejel ga ni nikoli. Čez nekaj tednov sem prejel odposlano pismo nazaj, na ovitku pa je bila pripisana opomba poštnega urada: "Naslovljenec mrtev."

(Konec.)